

Senki háza

1. Végig kíméletlenül zuhogott a temetésen, én meg értetlenül nézelődtem, mintha történnie kellene valaminek. Mintha valakinek meg kellene jelennie, itt és most, hogy kirántson bennünket a sárból, amelyben esetlenül botorkáltak a gyászolók, a pap és a sírásók. Cuppogtak a cipők, toccsantak a szétázott göröngyök.

Pár nappal a hetvenedik születésnapom után hagyott itt.

Ötven évvel azelőtt ismertem meg őt. A neve – Rita – eleinte idegenül hangzott számomra. Ő sem szerette, és nem is szólítottam soha a nevén. Csak a halála után kezdtem így gondolni rá. A lánykori nevét is csak most idéztem fel, évtizedek után. Az Aranyossy családnak Galánta mellett voltak birtokai korábban, és az én kedvesem szülei csak az ötvenes években kerültek Pozsonyba – ezekről az évekről soha nem beszélt. A családról is édeskeveset, és az apjáról szinte semmit. Én mégis úgy éreztem mindig, hogy túl sokat tudok róla, és mintha mindig rám vetült volna a rosszálló tekintete valahonnan, nem, nem az égből, inkább az átkok sötét birodalmából, amelynek időről időre kinyílt a kapuja, és dermedt szél surrant ki rajta. Ez a szél meg-meglegyintett, még ha igyekeztem is nem tudomást venni róla.

Az álmokról viszont beszéltem. Álmaimban ugyanis átláttam a falon túlra. A falat a hatvanas években húzták fel, jóval azután, hogy tőlünk elvették a házat. Rita már csak ezt a falat láthatta, ahogy fölénk tornyosul, mint az aránytalan zsarnokság maga. Gyakran sétáltunk az árnyékában, egyes réseiben, ahova talán a madarak hordtak csőrükben néhány falatnyi földet, kis bokrocskák nőttek, hézagos árnyékot adva. Forró nyári vasárnap délutánokon ezekben a gyér árnyékokban húzodtunk meg, és ahogy egymás arcát néztük, meséltem Ritának – akit ekkor még sehogy nem mertem megszólítani – az akkor már rendszeresen visszatérő álmaimról.

Láttam a hibátlan homlokzatot, amelyen ott díszelgett a ház megépítésének dátuma: 1887, a bejáratot józan vonalú, enyhén neoklasszicista jellegű oszlopok fogták közre, a mindig tiszta, hatalmas ablakokon át beláttam a díszes kristálycsillárokra, a kecses stukkókra, a lány vonalú kandallókra, a cseresznyefa könyvespolcokra, amelyeken ott sorakozott a legfrissebb és a legrégebb tudományos és szépirodalom java. Láttam a sürgölődő, fáradhatatlan cselédek egész seregét, akik keményre vasalt hófehér egyenruhában jártak ki-be a szobákban, kezükben tálcat, edényt, szamovárt tartva, arcukon az állandó készségesség egy pillanatra sem fásult vonásaival. Láttam a családot, amely ezekkel a cselédekkel egyet-

len pillanatig sem bánik lekezelően. Láttam az édesapát, aki ezt a házat soha nem tartotta ajándéknak. Három német katona találta el őt, három német lövedék fúródott a teste három különböző pontjába három egymást követő napon, és három hétig nem adta fel az állását, amit a legvégén már csak kéttucatnyi bajtársával védelmezett. Soha nem sántikált, pedig az arcán mindvégig ott rángatózott az elfojtott fájdalom. Láttam az édesanyát, aki azalatt, amíg a férje a hegyekben harcolt, négy férfi, négy családtag halálát nézte végig. A négy férfibe kéttucatnyi golyót eresztett bele az az öt eszelős náci, akik külön bejártatú poklot rendeztek be abban a házban, amelyet addig egy békés család az otthonának tudott. Egy szétroncsolt mészárszéket hagytak maguk után, ide érkezett vissza az édesapa, és innen hozta családját az új otthonukba. Láttam a fiúkat, mindhármat, a fénylő arcukat, a tágra nyílt szemüket. Közülük csak egy vészeli át, ami rájuk vár. Láttam a lányokat, mindkettőt, akik úgy szálldosnak szobáról szobára, akár a most kikelt pillangók. Nem tudják ekkor még, hogy hernyóvá fogják őket visszatorzítani nemsokára. Láttam a virágokat az ablakokban, a gyümölcsfákat a ház mellett, láttam a lágyan szikrázó napfényt, amely beterítette az arcokat, a falakat, a tetőcserepeket. Láttam, és még mindig elhittem, hogy mindezt nem lehet egy fallal elkeríteni a világból, és meg nem történtté tenni. Az álmaimban soha nem épült fal a valóság köré, és az én szerelmem is be tudott jutni a házba, amely a közös házunk lett végre.

Rita azt mondta, bár egyszer beléphetne az álmomba. Bár láthatná ugyanazt, amit én, mert hiába beszélek róla, teljességében úgysem tudom átadni neki az élményt. Ő csak ezt a komor falat láthatja, és nem tudja elhessegetni a gondolatot, hogy mi van, ha ez a fal valójában mindig itt állt a ház körül.

Amikor ezt mondta, megrémültem. Utána sokáig, nagyon sokáig nem mertem neki beszélni az álmaimról.

Pedig nem hagytak el. Harminc éven keresztül álmodtam a házzal, majdnem minden éjszaka. Mindig más-más részletét jártam be. Bekukkantottam a gardróbokba, a fürdőszobákba, a komódok fiókjába. Volt, hogy az édesapám szemével láttam, volt, hogy valamelyik bátyáméval. Hallottam a ház éjszakai neszeit, amikor a bútorok ropogva nyújtózkodtak, és magamba szívtam a falak kipárolgásait. Éreztem, amikor a januári havazás súlya nehezedett a tető gerendáira, és fémes íz gyűlt a számba a bizsergető elektromosságtól, amikor nyári zivatarok villámai cikáztak a tető körül. A patkányokkal kúsztam a pince repedései között, és a denevérekkel lógtam együtt a padlás dohos sarkaiban. Amikor nem álmodtam, hiányzott a ház, és amikor visszatérhettem hozzá éjszaka, az olyan volt, mint amikor hosszú utazás után ismét az otthoni ágy jól ismert matracára hajtja le az ember a fejét. Közben laktunk huzatos belvárosi lakásban, ahol öt családdal és egy patkánykolóniával osztoztunk a fürdőszobán, kis kollégiumi szobácskában, roskadozó vidéki kunyhóban, kiszolgált nyaralóban és új építésű lakótelepi garzonban. Végül egy háromszobás panelben, két gyereknek egy közös szoba, annyit bántották egymást, amennyit csak bírták, és olyan gyorsan eltűntek otthonról, amilyen gyorsan csak lehetett, bár az egyik, a fiatalabb, végül visszajött, elvált, betegeskedő, lecsúszott férfiként.

Harminc évig hallgattam az álmaimról.

A házról beszélünk néha. Amikor összejött a család. Viktor, az idősebb fiú, aki szinte látnokként tekintett a jövőbe, nyolcvannolcban másról sem beszélt, mint hogy ő vállalkozást fog építeni, ebből a városból, és nemzetközivé fogja kibővíteni, és a trópusokra fog járni nyaralni, évente kétszer, meg Franciaországba síelni, mert bár a szíve csücske a Tát-ra, de nem bírja elviselni a bunkó hazai szállodásokat, meg már a brindza íze sem olyan, mint gyerekkorában. Pedig szinte gyerek volt még akkor is, akinek semmi múltja, csak és kizárólag jövője van. Ha a múlt került szóba, fátyolos mosoly borult az arcokra, elnéző nyájassággal bólogattak, kortyoltak egyet a sörükből, bekaptak néhány szem sósmogyorót. A múltból a falat látták. Elvittem néha őket oda, a fiúkat is. Amikor Milan, a fiatalabb nyolcéves lett, megállt egyszer a fal mellett, megérintette, rám pillantott, és azt mondta, ennek a túloldalán nincsen semmi. Kategorikus kijelentés volt, egy eszmélő fiú megállapítása a saját múltjáról. Milan többször kérdezgetett később a házról, és amikor a cselédekről beszéltem neki, különösen érdeklődőnek tűnt. Az kizárt, hogy nekünk cselédeink voltak, mondta egyszer, a tizenhetedik születésnapján, amikor ketten megittunk

két üveg pezsgőt az erkélyen, miközben a többiek a tévét bámulták odabent. Egy egész csapatnyi cseléd, mondtam, és nem tudtam megállni, hogy ne húzódjon széles mosolyra a szám. Olyanok voltak, mintha a testvéreink és a nagynénéink lettek volna. Mint a brazil szappanoperákban, mondta Milan. Nem egészen. Sokkal egyszerűbb volt az egész, semmi cécó, semmi túljátszott szerep. Fejbe kólintott a pezsgő. Egyszer-egyszer kilestük őket, mondtam Milannak. A bátyáim voltak a felbujtók. Volt két lány, tizennégy évesek lehettek. Hosszú combjuk volt, és finom, vöröses punciszőrük. Szinte biztos, hogy tudták, hogy ott vagyunk. Én mindig büszkeséget láttam a tekintetükben, tettem hozzá, büszkék voltak rá, hogy tetszettek nekünk. Milan mosolygott, és zavarában a szájához emelte az üres poharát.

A testvéreimről is kérdezett később, de az ő történetüket nem mondtam el. Nem ezt érdemelték, ennek a történetnek nem volt joga fennmaradni. A két fiút és a két lányt eltiporták, miután az apjukat is eltiporták, és nekem sem hagytak semmi mást az álmaimon kívül.

Amikor Rita, akit soha nem szólítottam a nevén életében, betegeskedni kezdett, valamiért úgy láttam, nincs miért tovább hallgatni. Talán már nem is bírtam. Kilencvenötöt írtunk, és egy ideje már ott lógott a téma a levegőben. Csak a faltól tartottunk. Hogy mi van valójában mögötte. Egy este, egy jelentéktelen nap után, megkérdeztem tőle, emlékszik-e, hogy szoktam neki beszélni az álmaimról. Amikor húszévesen a fal mellett sétáltunk, odakint, a város szélén, ahova néha kivittem őt, hogy eldicsekedjem vele, közelről ismerem Alfred Nobel örökségének egy darabkáját. Hogyne emlékezne, mondta hunyorítva. A hunyorításában, ahogy egyszerre nézett rám, és zárt ki a tekintetéből, benne volt harmincévnyi hallgatás és felkészülés húszévnnyi közös szenvedésre. Jól ki lehet munkálni a szenvedést, ez volt benne a hunyorításában. Aztán azt mondta, mindig egy szentimentális marha voltam, és örül, hogy az is maradtam. Még mindig álmodom a házzal, mondtam. Alig láthatóan bólintott, és nagyon halkán azt mondta, meg kellene nézni. Valamikor kimehetnénk a falhoz.

Egy negyven körüli fickó várakozott a sarkon, amikor megjelentünk. Mint két ámuldozó turista. Szokatlan látvány, mi, kérdezte, mint aki arra várt, hogy szóba elegyedhessen valakivel. Talán egy kezdő építkezési vállalkozó vagy ingatlanos. Ezt a falat hatvannyolcban építették, harsogta, van olyan masszív, mint a berlini fal volt, állítólag egyenesen onnan jöttek a mérnökök, akik megtervezték. Próbáltam közönyös arcot vágni, csak udvariasságból bólogattam, a feleségem pedig inkább a semmibe nézett. Egy házat kerítettek vele körbe, folytatta a fickó, állítólag Alfred Nobel háza volt, az egyik azok közül, amelyeket akkor épített, amikor felhúzta a dinamitgyárát a városban. A későbbi Dimitrovka, ami máig mérgezi a talajt Vereknén. Megvan még, kérdeztem, gyengén leplezett izgatottsággal. Mármint a ház, kérdezett vissza a fickó. Nagyot bólintott. Képzeld, feltűnt egy örökös. Egyelőre csak nézelődik, de arról beszélnek, igényt tartana rá. Persze nem olyan egyszerű az ügy. Az államé a ház. Borsos árat fognak kérni érte. És szerintem már szétrágták a patkányok. Egy üres garast nem adnék érte.

Aznap éjjel már nem álmodtam a házzal, és azóta egyetlen éjszaka sem. Két év múlva Rita ágnak esett. Fél éven belül felépült, és akkortól egyre többször hozta szóba a házat. Mintha még ennyivel tartozott volna nekem. Kérdezgette, mi van az álmokkal. Szégyenlősen háritottam. A kilencvenes évek derekán jártunk, Milan fiunk, akinek romba dőlt az élete, akkoriban költözött haza, minden sötéten festett, az országot épp bele akarta rántani a sárba a sötét bandák egyik legsötétebbike. Kértem Ritát, halasszuk el az ügyet. Közben sejtettem, hogy a magabiztos és céltudatos Viktorral szövetkeznek, csak hogy teljesítsék az egyetlen kívánságomat. A hatvanadik születésnapomon állt elő vele Viktor, hogy megbízta az egyik ügyvéd barátját, járjon utána a dolgoknak. Pert indítunk, minden okunk megvan rá, a jogos tulajdonunkról nem kell lemondanunk.

Mind a hárman azt állították, látni akarják, amiről álmodtam.

2. Azt mondja, bizsereg valami a bőre alatt. Hullámzó a kedélyállapota, de nem tűnik veszélyesnek. A tekintete éber, figyelmes, minden apró rezdülésre érzékeny maga körül. Az első alkalommal még gyanakvó volt. A nevét csak az orra alatt dörögte el, amikor kezét nyújtottam neki. Az én nevemet kétszer elismételte magának. Ízelgette. Nem éreztem rosszindulatot a hangjában. A pszichológiai szakvélemény szerint nincs semmilyen komoly defektusa. Elbeszéléseiben tartja magát a tényekhez, nem jellemző rá a konfabuláció. A történelmi áttekintése irigylésre méltó. Jó érzéke van a műszaki dolgokhoz. Pontosan és választékosan fogalmaz. Pedig nem az anyanyelvén beszélgetünk. Ladislavként szerepel az okmányjaiban. Ladislav Renczes. A *cz-t c-nek* ejtik a magyarok, erre direkt rákérdeztem a Baroš kolléga titkárnőjénél, mielőtt elindultam a fiúhoz. Baroš titkárnője szégyenlős lány, lesütött szemmel mondta, hogy a cézé az cé, a céés pedig csé. Halkan megköszöntem neki, de utólag mégis túl harsánynak hallottam magam.

Kik a példaképei, kérdeztem. Nem szokványos kérdés, de már régóta ki akartam próbálni. Érzékeny kliens kell egy ilyen kérdéshez. Olyan kliens, aki tudja, milyen helyzetben van épp, és nem retten meg tőle.

Érdeklődve pillantott rám, mintha mosoly bujkált volna a szája sarkában. Senki. Nincs példaképem. Breiviktól csak technikai részleteket lestem el. Nem tartom magam megváltónak. Ahhoz túl önző vagyok.

Önző? És a családja? Milyen a viszonya a családjához?

Az meg miért érdekli magát?

Sokat utazgatott, és erről szívesen beszélt. Húszévesen indult útnak, két szemeszter után a történelemszakon. India, Srí Lanka, Indonézia. A kétezres évek elején vagyunk, amikor Bali szigetét még nem özönlötték el a turisták és a digitális nomádok. Fél évet töltött itt, mielőtt továbbment volna Ausztráliába, majd jött az egyik rossz döntés. A Fülöp-szigeteken két fogát is ott hagyta, és felvágta a hasát, egy hajszálon múltott minden. Aztán megint Bali, megint fél évig. Nem volt semmije és senkije, ki akarta próbálni, ez milyen. Vissza akar-e még térni. Valami suttogott a fülébe az esőerdő szélén, mintha a saját csontjai dudorásztak volna egy rémes, őrjítő dallamot. Nincs rosszabb fájdalom, mint amikor a csontjaid izzani kezdenek, és nem tudod lehűteni őket. Tett még egy kitérőt, India, Tibet, egy baleset vetett véget az útnak, kibicsaklott a bokája, és napokig nem bírt lábra állni. Teljesen egyedül volt, mindenhol vadidegenekre támaszkodott, és mindenhol talált segítőt, de valamiért nem érzett hálát az irányukban. Azt akarják, hogy eltűnjön innen, ezt érezte. Egyedül akarnak lenni a majmaikkal, a teheneikkel, a rothadó, büdös gyümölcsceikkel, az íztelen, ragacsos rizsükkel, a zúgva, sipítva tűző napkorongjukkal.

Hazatérte után ágynak esett, hetekig örült látomások gyötörték éjjel-nappal, pedig nem volt lázas, nem volt semmiféle szervi baja. Indonéz falusi nénikék nyüzsögtek körülötte, ökölnyi vöröshangyák masíroztak végig a testén, veszett majmok kapaszkodtak a hajába. Aztán egyszeriben eljött a csend. A csontjai kihültek és elhallgattak. Az anyja letörölte a homlokáról a verítéket, és nevetett és zokogott egyszerre, ahogy ismét fellángolt a fia szemében az öntudat.

Akkor gyülemlett fel benne a sok-sok düh, amikor az anyja azzal traktálta, mindenki tartozni akar valahova. Tizennyolc éves volt, amikor átadta neki a fotókat. Az apja családját ábrázoló fotókat, s benne ez is mérhetetlen dühöt váltott ki. Az anyja egyre jobban szeretete az apját azután is, hogy az elhagyta őket. Soha nem derült ki, hogy valójában miért tűnt el, nem házasodott újra, nem élt együtt senkivel, csak egy reggel azt mondta, nem bírja tovább, és soha többé nem nézett a felesége szemébe. A felesége pedig azt kérdezte tőle, ugye nem bánja, ha ő tovább szereti. Emiatt kellett később a fiúnak elmenekülnie, és keresnie a teljes egyedüllétet. Az apja családjához tartozni egyet jelentett a teljes kiszolgáltatottsággal, a tökéletes megalázottsággal, a végső vereséggel. Ezt nem lehetett elviselni. Mégis visszajött, és amikor az anyja ránevetett, visszamosolygott rá.

Renczes Ferenc volt az első. Vasérczel kereskedett, Gömörben üzletelt főleg, ahonnan anyai ágon származott, de ő egész életében Pozsonyhoz kötődött jobban. Robusztus termetű volt, szigorú tekintetű és kemény kiállású. Rendkívül fiatalon kezdte az üzletet, tizenkilenc évesen már részesedése volt egy nagy kohászatban, és huszonhárom volt, amikor megvásárolta a házat. Nem egy belvárosi palota, de egy ilyen fiatal, épp felkapaszkodó kis üzleti zseninek igazán méltó rezidencia. Kivált, hogy a Nobel családtól vásárolta. Több hasonló háza is volt a svéd családnak akkoriban a városban, bár amióta a dinamitgyár az 1870-es években beindult, személyesen Nobelék ritkán tartózkodtak Magyarországon. A nőtlen ficsúr a háború előtti hónapokban költözött be a házba, és állítólag akkora beköltözőpartit rendezett, amiről hetekig beszéltek a városban. A háború alatt csak még jobban megtollasodott, a házat kibővítette, kicsinosította, mert Nobelék eredetileg egészen erődszerűre építették. Trianon után a fiatal Renczes habozás nélkül hűséget esküdött az új hatalomnak, és a húszas évek első felében főleg a vagyona szétszórásával foglalta el magát. Úgy gondolta, vár még rá egy jó házasság, ami épp össze is jött, gyorsan megszületett a trónörökös, ám három év múlva a Renczes-birodalom összeomlott. 1929. A kis Ferencet édesanyja megpróbálja megszöktetni a házból, de az utolsó hűséges cseléd, a ház urának legjobb ivócimborája, a lengyel származású, arrogáns és pökhendi Kristóf úr elcsípi őket. Miután Ferenc elutazik, hogy újraépítse az üzletet, Kristóf úr marad a ház ura. A kis Ferenc nem sokban hasonlít az apjára, sokkal törekenyebb, beteges alkat. A családi fotókon senki nem mosolyog, az apa kidülleszt a roppant mellkasát, felesége iszonyodva néz oldalra, a kisfiú szemében pedig a reménykedés elhalóban lévő, gyér fénye pislákol. A harmincas években újraépül a birodalom, Ferenc megtalálja az utat a gyarapodáshoz, és veszedelmesen közel sodródik az új hatalomhoz. A negyvenes években mérhetetlen vagyont halmoz fel, és miután Kristóf úr rettentő vén korában meghal, Renczesné is fellélegzik, és élvezni kezdi a jólétet. Buborékban élnek, nem véve tudomást a körülöttük széteső világról. Az 1943–44-ben készült fotókon Ferenc és neje olyanok, mint akik egy végtelen lakomáról ruccantak ki éppen, kövérek, nevetősek, elégedettek. Csak negyvenötben kezdődik a rettegés, de Ferenc az utolsó pillanatokig kitart a náci mellett, még a ligetfalui koncentrációs táborban is mellettük tesz hitet, ahol pedig a barátait, üzletfeleit és szomszédait lövik halomra mellette. Végül a felesége kijárja a szabadulását, soha nem árulja el, hogyan, és még a házat is megtarthatják. Ferenc ott hal meg a házban, negyvenhétben, már sejtheti, hogy minden véget ér, a birodalom végleg és menthetetlenül összeomlik. Alig hal meg, a bíróság már meghozza az ítéletet: Renczesék állampolgárság nélküli nincstelének. Renczesné és a huszonkét éves, teljesen önálló Ferencet néhány hónap múlva telepítik ki a házból, amelynek aztán már a környékére sem jutnak el soha. A városból is messzire sodródnak, egészen Kassáig, majd vissza, Komáromba és Galántára. Ferenc Kassáról hoz magának feleséget, akivel Galántán telepednek le, de ő továbbra is beteges, gyenge, a család pedig nélkülöz, kivált Tibor megszületése után. Tibort szlovák nemzetiségűnek jegyzik be, ahogy akkor már szülei is – ahogy a hivatalos terminológia mondja – reszlovakizálnak, bár Ferenc arra nem tudja rászánni magát, hogy a nevét is szlovákosítsa, pedig csak a zét kellene törölni, és egy lágyítójelet kanyarítani az s fölé. Rencs. Talán könnyebb lenne úgy az élet. Annyit gyötrődik ezen, hogy 1955 egy fagyos hajnalán végleg kihűl a gyenge szíve.

Ekkortól már nincs, aki meséljen a házról, nincs, aki emlékezzen a birodalomra. A romokat eltakarították, csak a hült helyük maradt. Tibor józan ember, akiből harmincéves korára már részlegigazgató lesz. Csak a kilencvenes évek elején történik vele valami, ami felébreszti a démonjait. Megtalálja nagyapja néhány relikviáját a családi emlékek között. Náci egyenruhák, kitüntetések, amelyeket a birodalomépítő ős egy kicsit viccből, egy kicsit számításból, egy kicsit mániakusságból gyűjtögetett. Renczes Tibort, a kissé elhízott, középkorú vállalati mérnököt szólítja a vére, és ő csatasorba áll. Rátalál néhány hasonszőrűre, kiképzésekre jár, lögyakorlatokra, titkos felvonulásokra. Szabadidejében kardokat fényezget a műhelyében. Náci egyenruhában pózol baráti fotósok lencséje előtt. Nem tűnik elégedettnek ezeken a képeken, inkább zavartnak. Néhány évig tart a mánia, aztán egy rendőrségi rajtaütés vet véget neki: néhány bajtársat lekapcsolnak, a mozgalom szétszéled, Tibor visszahúzódik. A fiának erről soha nem beszél, az csak az anyjától szerez tu-

domást a kalandról később. Tibor tulajdonképpen nem beszél a fiának semmiről. Aztán pedig lelécel.

A házat is maga fedezi fel a fiú.

Soha nem kereste fel a helyszínt, mesélte a második alkalommal. Mégis úgy érezte, köze van hozzá. Köze van hozzá, de soha nem kerülhet hozzá közel. Nem érezhet semmit a múltja iránt, erre az apja példája tanította meg. A saját gyötrődése pedig arra, hogy ha nem töri át ezt a gátat, akkor a csontjai újra és újra fel fognak izzani.

Próbált józanul élni, de közben kereste a megoldást. Nem aktívan, inkább csak arra várt, hogy felfedezze. Ahogy a családi házat azokon a régi fotókon. Ugyanígy fedezte fel magának egy fotón a célpontját, a politikust, egy hírlapban. Egyszeriben tudta, hogy valami közülük lesz egymáshoz.

Sikeres, önelégült férfi, már túl a politikai karrierje csúcán, de még mindig befolyásos, és persze dúsgazdag. A nemzeti oldal ikonikus alakja. Szabadidejében ferrarizik és kislányokat fogdos félhomályos night clubokban. A fehér, keresztény Európa elkötelezettje, és túl van már egy bő tucatnyi rendőrségi vizsgálaton a korrupciós ügyei miatt, persze mindegyikből kimászott. Látott valamit az arcán, a szemében, a szeme sarkában meggyűlő nyálkában, ami azt mondta, gyere, és pusztíts el. Pusztíts el, ha jól akarsz.

Anders Behring Breivik manifesztumát szintiszta kíváncsiságból olvasta el. Őt soha nem foglalták le a számítógépes játékok, mint Breiviket, és soha nem graffitizett. Olvasni szeretett, Hessét és Thomas Mannt, Nietzscht és Ciorant, Gogolt és Hamsunt. Arról álmodozott, hogy a Pán című Hamsun-regény Glahn hadnagyával vadászik az észak-norvég vadonban. Arról álmodozott, hogy ráébred a Hesse-féle üveggyöngyjáték igazi rejtelmére. Soha nem akart kitűnni, mint Breivik, de az mégis összekötötte őket, hogy magányos vadászokká öregedtek.

Öregnek érzi magát, futott ki a számon a kérdés. Hiszen csak harmincöt éves.

Harmincévesen döbrent rá, mondta, hogy már gyerekként is öregnek érezte magát.

A harmadik találkozón részletesen elmesélte, hogyan rakta össze a bombát. Breivik útmutatója pontos volt és kimerítő. Bár elég összetett meló volt minden komponens beszerzése, és Renczesnek nem volt olyan anyagi fedezete sem, mint a norvég fiúnak. De volt egy hasonlóan naiv anyja, aki sokat segített neki a tervében, bár nem tudta, mire készül.

Pénzt kért tőle, kérdeztem, mire ő bólintott. Nem kevés pénzt.

Aztán elhallgatott.

Azt fogják gondolni, bosszúból tette, mondta. Úgy fogják beállítani, mintha magányos terrorista lenne, egy magyar Breivik, akinek a dédapjától elvették a családi örökséget a Beneš-féle dekrétumok alapján.

Indítékot fognak keresni, válaszoltam. És ez egy logikus indíték.

Aznap nem akart többet beszélgetni.

A negyedik találkozónkat az utolsó pillanatban egyeztettem. Nem terveztük előre, úgy volt, az első tárgyalásig már nem beszélünk. Nem voltak kérdéseim, de tudtam, hogy benneragadt valami.

Zavarban voltam, szinte remegve ültem vele szemben. Arra gondoltam, hasonló tekinete lehetett a dédapjának, Ferencnek, a birodalomépítőnek. Ez a fiú már nem olyan daliás termetű, de a szeme ugyanolyan hidegen sötétlik.

Egyszer felkereste őket, kezdte. Hirtelen felindulásból, csak néhány nappal azelőtt, hogy lebukott volna. Talán épp emiatt bukott le azon a rutin közúti ellenőrzésen, mert még mindig izgatott volt a találkozás miatt. Drozdnak hívták a férfit, Vlastimil Drozd, a felesége pedig Rita. Egyszerű, őszinte embereknek tündek, keserves és unalmas étellel a hátuk mögött, amit ők talán csodálatosnak tartanak. A bíróság előtt várta be őket – akkor már tudta, hogy vissza akarják perelni a házat, és utánajárt, mikor lesz a tárgyalásuk. Követte őket hazáig, a hatvanas, még csak egy kicsikét megroggyant Drozdot és összetöpörödött feleségét. Próbálgatta, érez-e irántuk gyűlöletet. Hátha célpontot kell váltania. Hogy tényleg megváltsa magát.

Mennyivel logikusabb lett volna, nem, kérdezte a szemembe nézve. Azokat pusztítani el, akik elvették a családjuktól mindent. Akik elbitorolták a házat, amely egykor a birodalom székhelye volt.

Napokig ezen agyalt. Próbálta magára húzni a gyűlöletet, mint egy melengető télikabátot. Könnyebb lesz, ha sikerül, gondolta, nem kell egy mesterséges célponttal vacakolnia. Izgatott volt a dolog miatt, és amikor a jókora adag műtrágyaszállítmánnyal megrakott furgonját megállították a rendőrök, nem tudott válaszolni nekik, csak idiótán vigyorgott.

Most mi lesz, kérdezte, és bepárásodott a tekintete.

Azt fogjuk mondani, válaszoltam, hogy valójában soha nem akart senkit felrobbantani. Hiszen lebuktatta magát.

Hosszan a szemembe nézett, és nagyot bólintott végül.

Lehetetlen bosszút állni, mondta, de az is lehet, hogy én mondtam neki ezt, mielőtt magára hagytam.

3. Amikor először jöttem Pozsonyba, senki nem akarta elhinni nekem, hogy Nobel-leszármazott vagyok. Bemutakoztam, Adam Olsen, és csak némán bámultak rám, de hiszen nem is úgy hívják. Miután amerikai dollárokat villantottam fel, rögvest megváltozott a hozzáállásuk. Ezek a ruszofil mečiaristák – gyorsan kiismertem őket – semmit nem imádtak jobban az amerikai dollárnál. Az első napomon a szállodában bekapcsoltam a tévét, és a szlovák állami csatornán végeérhetetlen hosszan mutogatták azt a zömök paprikajancsit, akiért azokban az években annyira rajongott az egész éretlen ország. Állítólag amatőr bokszoló volt, és ezt a tapasztalatát szerette az újságírókkal szemben fitogtatni – bejárta a világot az a felvétel, amikor már miniszterelnökként galléron ragadott egy szerencsétlen operatőrt, és eszelős dühvel fenyegette, hogy szétbassza a fejét. A nyomott hangulatú pozsonyi kocsmákban hosszú listákat soroltak az áldozatairól, akik javarészt befolyásos maffiózók voltak, és ebben az országban senki nem érdekelte annyira a népet, mint a befolyásos maffiózók. Rajongtak értük és utánozni akarták őket. Amikor végül elhitték, hogy Nobel-sarj vagyok, minden fillért le akartak gombolni rólam; közben mégis volt bennük némi félelem. Főként akkor rémültek meg nagyon, amikor felfogták, hogy nem akarom őket sem átverni, sem kicsinálni. Ezt sehogy sem bírták felfogni.

Anna a Perla nevű bárban dolgozott, a Prior áruház szomszédságában, a szebb napokat látott belvárosban. Csupa lecsúszott alak mozgott arrafelé; nem láttam még ilyen fővárost, amelyet kizárólag vidékiek népesítettek be. A szlovákoknak istentelen szerencsésük volt ebben az örült században: a csehek néhány olasz tiszt segítségével elfoglalták nekik az országukat az első világháború zűrzavaros végnapjaiban, a magyar hadsereg magától szétzüllött, és gyakorlatilag csak a cseh vezetők jóindulatán múlt, hogy nem faltak fel még többet Magyarországból. Aztán a csehek a németeket és a magyarokat is kipaterolták nekik a fővárosból, bár a zsidó vagyon széthordásában persze maguk a szlovákok is komoly eredményeket mutattak fel. Végül pedig, amikor már túl kényelmetlennek érezték, lerázták magukról a cseheket, mert nem tetszett nekik, hogy keveset fektettek be a naivan szép és rusztikus kis Szlovákiában – és megválasztottak maguknak egy hozzájuk való, hamisítatlanul népies, kemény öklű mikrodidaktort. Mindenhol az ő képe jött velem szembe a városban: erőltetett mosoly, könnybe lábadó kutyaszemek, mögöttük fakó bárgyúság. Szürke sivársággal terítette be ez az arc az utcákat.

A Perlában is javarészt hőzöngő vidéki sutyerákok öntötték magukba a filléres borovicskát és a slejmízü Stein sört, amellyel a város egyik legrégebbi, mostanra eléggé lerobbant nagy söröződjé látta el az örökké szomjas népet. Anna a vörös hajával, az élénk zöld szemével, a flegma mosolyával nem illett ebbe a közegbe. Történész-levéltáros szakon végzett a Komenský Egyetemen itt a városban, és a városi múzeumban dolgozott, de még ezzel a másodállásával együtt is majdnem éhezett, miután kifizette az albérletét. Egy antiszemita, paranoiás öregembertől bérelt egy lakást a belvárosban, és biztos volt benne,

hogy a faszi időnként passzióból követi őt; többször kiszúrta már, amint a Perla mellett sarkon strázsált, és elrejtőzött, amikor Anna megindult feléje. Anna szívesen elegyedett szoba idegenekkel, és nem titkolta, hogy el akar húzni innen, nyugatra, délre vagy északra, bárhova, ahol kicsit több a fény. Egy szepességi kisvárosból jött – ekkor még semmit nem mondott nekem ez a földrajzi név, de Anna mindent elmesélt róla. Mesebeli táj, káprázatos várakkal, amelyeket iszonyatos szirtek párkányaira építettek, könyörtelen, véres, irtózatos love storykkal, amelyekkel már hatéves koruktól tömik a kisgyerekek fejét az ország minden iskolájában. Paradox módon magyar írók írták a legszebb történeteket ezekről a helyekről és az arrafelé élő szlovák emberekről, ám a szlovákok ezekről a magyar írókról nem tudtak semmit. Anna olvasta őket, fordításban, mert magyarul nem tudott ő sem, de azt leszögezte, hogy ő nem utálja a magyarokat, mint ebben az országban és különösen az ő drága családjában mindenki, van például egy nagyon jó fej elnökük, aki harcolt a nyilasok ellen és Tolkient fordított, miután a kommunisták börtönében megtanult angolul.

Annát nem érdekelték a dollárjaim. Kérdezte, mit keresek itt, és amikor elmeséltem, hogy a családi örökség maradványai után nyomozok, felvillanyozódott. Azt ígérte, szívesen segít, ha gondolom.

Egy hétig terveztem Pozsonyban maradni, de két hónap lett belőle. Anna segített ki nyomozni a hivatali labirintusban, hogy vajon merre kellene elindulnunk; régi kataszteri térképeket böngészünk, földhivatalok kétszázéves, szájszagú portásaival kiabáltunk, a kezünkben szétmálló telekkönyveket ástunk elő a levéltárakban.

Nem a dinamitgyár érdekelt, mert arról már tudtam, amikor ideérkeztem, inkább azok a házak, amelyeket Nobel-villákként emlegettek, és állítólag több is volt belőlük a városban, de ekkor, a kilencvenes évek közepén senki nem tudta, hol.

Végül kettőre is rábukkantunk, és én már tudtam, melyik kell nekem. 1887-ben épült, és közvetlenül az első világháború előtt a családom túladott rajta, egy magyar vasérckereskedő vásárolta meg, aki aztán belemászott először a masszívan korrumpált csehszlovák hatalom seggébe, amikor pedig kellett, hűséges és odaadó náci lett belőle, aki mohón kebelezte be a zsidó vagyont, nemcsak ebben a városban, hanem országszerte. Mivel nácikollaboráns és magyar nemzetiségű volt – habár korábban hűséget esküdött a csehszlovákoknak is –, a második világháború után egyszerűen elvettek mindent a családjától, és odaadták egy szlovák partizánnak. Vlastimil Drozdnak hívták a fickót, aki 1948-ban megkaparintotta a házat, de túl sokáig nem élvezhette, mert 1955-ben – az okmányok tanúsága szerint legalábbis – önként lemondott róla. Egy több mint húszszobás villáról. Önként. Kezdem teljesen bepörögni ettől a helytől.

Az ügyvéd, akit felfogadtam, törve beszélt az angolt, és iszonyatos kenetteljes képe volt, mint egy kispapnak, aki húsz kilométeres körzetben minden ministránsfiút megrontott. Amikor arra kértem, szerezzen nekem egy kis kokót, elviselhetetlenül hosszan magyarázkodott, majd hallucinogén gombákkal állított be, amelyektől feneketlen depressziós rohamok gyötörtek. Anna csak nevetett rajtam, és kikészített, ahogy a szájában tartotta a cigit, mint egy öreg kőműves, és ahogy az aprócska seggét riszálta előttem a szállodai szobám ablakából kihajolva. Azt mondta, szerinte nem fogok visszajönni, ebbe a velejéig romlott országba, ahol mindenkinek ilyen sűrű képe van, még a szőke, kék szeműeknek is, akik akár olyanok is lehetnének, mint az én svédjeim. Azt mondta, ő imádja ezt a pöcegödrt, de rosszul van a gondolattól, hogy itt kell leélnie az életét.

Huszonnégy éves volt, én azt mondtam neki, harminc vagyok, pedig épp hogy betöltöttem a huszonötöt.

Egy év múlva tértem csak vissza, pedig Anna olyan pokolian hiányzott, hogy alig hittem el. Próbáltam leplezni, inkább minden nap betéptem, és a túladagolás széléig hajtottam magam, csak ne gondoljak rá: annál kevésbé tudtam kiverni a fejemből. Az anyám azt mondogatta, ne menjek vissza arra a nyomortanyára, nekünk már ahhoz a házhoz az égvilágon semmi közünk. Meséltem neki Annáról, de úgy tett, mintha meg se hallotta volna. Azért is el kellett mennem, hogy a szorításából szabaduljak.

Egy hónapig terveztem Pozsonyban maradni, de egy hét lett belőle. Nem sokkal korábban gyilkoltattam meg egy volt rendőrt a miniszterelnök kezében lévő titkosszolgálat,

és mindenki rettegve várta a folytatást. A gyönyörű, naiv kilencvenes évek Közép-Európájában minden megtörténhetett, minden a végsőkéig képlékeny volt: fulladoztak az imádott lápjukban. Anna könyörgött, hogy vigyem magammal, csak pár hétig segítsek neki, aztán talpra áll, és ha akarom, örökre békén hagy. Úgy távoztam egyik napról a másikra, hogy nem intéztem semmit, és nem köszöntem el senkitől: az anyám, ez az egyszerre kőkemény és törekeny nő, az egykori öttusázó országos ifibajnok, akit én csak úgy szoktam hívni, a türelem angyala, agyvérzéssel került kórházba. Elég durva módját választotta a hazacsábításomnak.

Amikor fél évvel később visszatértem Pozsonyba, minden végleg elsüllyedni látszott. Hetekig próbáltam előkeríteni Annát, minden este ott ültem a Perlában, minden nap ott várakoztam a városi múzeum portáján, de csak idegenkedő, kimért tekintetekkel találkoztam, és zavaros lerázásokkal, csóválták a fejüket, és elutasítóan legyintettek. Nem tudják, hagyjam őket békén. Az ügyvédem csak somolygott, csóválta a fejét, és azt mondogatta, nehéz idők ezek, és újabb horribilis összegeket kért: az utolsó éjjeliőrig mindenkit meg kellett kenni, hogy beszerezzük, amit kértem. Pedig nem kértem olyan sokat: csak a ház történetét akartam látni, az elejétől a végéig. Az ügyvéd aztán egyszeriben felszívódott, minden nyom nélkül, az egyetlen kapcsolatom az a díler maradt, aki a gombákat szállította, de belőle semmit nem tudtam kihúzni. Napokig fetrengtem bűzölgő hallucinációk közepe a Duna-parti szállodám dohos levegőjű szobájában.

Egy Karel Šmid nevű fickó keresett fel, ügyvédként mutatkozott be, és azt állította, pontosan tudja, mi történt velem, nagyon jól ismeri ugyanis a szélhámost, aki dolgozott nekem. Šmid sem beszélt túl jól angolul, de legalább nem tűnt olyan alattomosnak, mint az előző tag, és sokat mesélt nekem arról, szerinte mi történik most az országban. Bár olykor végtelenül siralmasnak látszik a helyzet, egyre nő azoknak a tömege, akiknek elégük van ennek a suttyó diktátorocskának az ámokfutásából. Túl van a hatalma csúcsán, és most már csak arra fog játszani, hogy mentse a bőrét – és nem is esik semmi bántódása, mondta Šmid, erre mérget vehetek. Ez a nép végül mindenkinek megbocsát. Azt ígérte, ha adok neki fél évet, mindent előkészít, amit kértem, és még Annát is segít megtalálni. Nagy összeget fizettem ki neki, és felbéreltem valakit, akit még a Perlából ismertem, egy volt ügynököt, hogy vigyázzon rá. Most már tudtam, itt másképp nem működnek a dolgok.

Valamivel több, mint fél évet adtam neki, és talán még többet adok, ha nem kapok egy levelet Annától. Valószínűleg Šmiden keresztül szerezte meg a címemet. Arról írt, borzasztó hónapokon van túl. Meghalt az anyja, és sokáig odahaza dekkolt, néhány régi ismerőseivel lógott, és majdnem kicsínálta magát, de semmi részletet nem árult el. Azt kérdezte, visszajövök-e még.

Azonnal indultam. Šmid kijött elém a reptérre, és csupa jó hírral szolgált. A ház eladó, mondta. Állami tulajdonban van, mint minden, amit nem tudtak kinek adni 1989 után, kibogozhatatlanok a tulajdonviszonyok. Persze, tette hozzá gyorsan, ez valójában sosincs így, ő mindennek utánajárt. Egy nagy iratköteget tett le elém az asztalra az irodájában, és azt kérdezte, mi mindent akarok tudni. Főképp azt, mikor nézhetem meg, válaszoltam. Elnevette magát, és azt mondta, az sajnos nem lesz annyira egyszerű.

Úgy vettem meg a házat, hogy nem láttam a saját szememmel. Csak a falat láttam, s bár be lehetett volna jutni, ez az egész annyira borzongató volt azzal a masszív fallal, hogy úgy döntöttem, egyelőre elég volt ennyi. A szlovák vagyonalap, vagy hogy hívták ezt a társaságot, abszurd árat kért, és hónapokig tartó alkudozás után jutottunk el a megállapodásig, persze brutális korrupciós csatornákon keresztül. Šmid mindent elsimított, és aznap, amikor aláírtuk a szerződést, meghívtam őt a feleségével egy ünnepi vacsorára, abba a lakásba, amelyet Annával közösen béreltünk ki a belvárosban. Šmid sokat mesélt a hájfejű hivatalnokokról, akikkel tárgyalt, és akiket semmi nem érdekelt, csak hogy mindig annyival tudjanak megemelni minden illetéket, amennyi aztán az ő zsebükbe vándorolhat. A házról senki nem tudott semmit, sokan Alfred Nobel nevének hallatán is csak horkantottak egyet. Tetszett, ahogy Šmid a pezsgőtől kipirosodva magyaráz, és tetszett, ahogy fiatal és okos felesége csodálva hallgatja őt. A felesége jobban beszélt angolul az ügyvédnél, egy galériát vezetett az óvárosban, és igazi csodabogárnak számított a lápjában, amely körülvette.

Nem bontjuk le a falat, mondtam Annának a vacsora utáni hajnalban, amikor egymásnak adogattuk a spanglit a teraszon, forró júliusi éjszaka volt, és hosszú idő után először éreztem úgy, hogy jó helyen vagyok, amihez persze Anna bódító illata is kellett. Azt válaszolta, azt hiszi, érti, miért mondom ezt, de szerinte meg fogom gondolni magam. Az a fal ronda, tette hozzá, még akkor is, ha érdekes dolgokat árul el az őrület természetéről.

Néhány hónap múlva elkergették a szlovák miniszterelnököt, és Annát bemutattam az anyámnak Stockholmban. Most jöttem csak rá, mennyire hasonló a nevetésük, és úgy érintették meg egymást, mint akiknek régóta közük van egymáshoz. Sokat utazgattunk Annával, szerte a világban, és én mindenhol Anna egyszerre flegma és alázatos tekintetén keresztül néztem a dolgokat. Szerettem, ahogy megérint egy virágszirmot, ahogy a pincér szemébe néz, amikor leteszi elé a tányérját, ahogy rámosolyog a taxisofőrre a tompa éjszakában, ahogy a csendes reggeleken a hangyákat nézi az erkélyen kávésbögrével a kezében. Minden nyelven értett egy kicsit, és minden ország történelméről tudott annyit, hogy bennfentesnek tűnjön. Külföldön szégyenlős elragadtatottsággal beszélt a hazájáról, amelyet odahaza tajtékozva átkozott. Minden új országra, ahol eltöltöttünk néhány napot, azt mondta, itt akar velem letelepedni.

Én vissza akartam térni a ház közelébe. Anna nem bírta megállni, bement, de kértem, ne mesélje el, amit a falon túl látott. Évekig csak a fal árnyékában sétálgattam. Jobban érdekelt maga az ország, meg akartam tanulni a nyelvüket, érteni akartam a furcsa agyműködésüket. Ott tomboltam a tízezres tömeg közepén, amikor a hokisaik elhozták az aranyérmet a göteborgi világbajnokságról, az oroszokat legyőzve a döntőben; fanatikusan böngésztem a sajtójukat, pedig szinte semmit nem értettem belőle; arra kértem Annát, meséljen minél többet a hátborzongató mondáikból, amelyeket szerinte már régen elfelejtett mindenki. Az esküvőnket egy Lócse nevű kis középkori várostól nem messze tartottuk, annak a Báthory Erzsébetnek az egyik egykori kastélyában, aki állítólag a saját szolgálólányai vérében fürdőzött. Anna egyik rokona meglepetésként elhívott a közeli faluból egy úgynevezett suttogóasszonyt, egy lengyel nénikét, akiről azt beszéltek, a suttogásával gyógyítani tud, de rontást elhelyezni is. Betka néni, a zömök lengyel suttogóasszony alaposan benyomott, és a lagzi közepén berohant a násznép közé eszeveszetten kiabálva, majd ugyanazzal a lendülettel eltűnt, és elő sem került az éjszaka hátralévő részében. Anna azt mondta, egyetlen szót sem lehetett érteni a beszédéből.

Aznap adták át az új, nagyszabású, Apolló isten nevére keresztelt Duna-hidat, amikor Annát bevittem a kórházba, és megszületett Jakub fiunk, aki ugyanolyan ragyogóan vörös volt már újszülöttként, mint az édesanyja.

Jakub hároméves volt, amikor Drozd felbukkant. Még mindig állt a fal. Nem foglalkoztunk a házzal, bár ott motoszkált még valahol a tudatunk mélyén a gondolat, hogy egyszer vissza kell térnünk hozzá. Az öreget ugyanúgy hívták, mint az apját, Vlastimil Drozdot, aki 1948-ban megkapta a házat. Šmid kutatásai szerint az öreg Drozd tényleg partizán volt, megsérült a háborúban, három találat érte, de még ezután is kitarzott néhány társával együtt a hegyekben felállított állásukban. Miután felépült, kiszemelte magának ezt a házat, amely egy tehetős magyar család kezében volt, a Renczesek rezidenciája, és elkérte magának. Saját kezűleg gondoskodott róla, hogy Renczeseknek semmijük ne maradjon, tűnjenek el minél messzebb a várostól, és soha ne is térjenek vissza. A deportációk ekkorra véget értek, így hiába próbálkozott, külföldre nem tudta kipaterolni őket. Drozd, aki korábban szegény kisgazda volt, jól tejlő politikai funkciót kapott egyenesen Beneštől, akinek eljutott a fülébe a története; egész seregnyi cselédséget vett fel, és egyszeriben vérmes arisztokrata lett belőle. Mohósága nem tartott sokáig: Gottwaldék hamar szorongatni kezdték, és nem nagyon voltak tekintettel a háborús érdemeire. Többször feljelentették, s bár ismételten felmentették, és csak heteket töltött egyszer-egyszer börtönben, 1955-ben végül befejezték a játszadozást, és megfosztották őt mindentől. Annyira szétzilálták a családot, hogy az öt gyerekből csak egy élte meg a felnőttkort, a legfiatalabb fiú, de ő is legalulról kapaszkodott vissza legalább egy sivar kispolgári létbe. Évtizedekig csendesen élt, látszólag mindenről lemondott, csak 2008-ban bukkant fel újra. A hatvanéves Vlastimil Drozd, aki még a Nobel-villában született, beadta a keresetet a bíróságon: a ház őt illeti.

Lemondott róla az apja, vagy nem, kérdeztem Šmidtól, aki erre keserűen mosolygott. Igen, az 1950-es jogszabály szerint lemondott, válaszolta, bár soha nem írt alá semmit. Automatikusan lemondott róla, körülbelül úgy, ahogy Renczesék néhány évvel korábban. És ők nem fogják visszakövetelni, kérdeztem. Ezek a Renczesék? Megtehetik, válaszolta Šmid, de a szlovák állam soha nem fogja elismerni, hogy a magyaroktól jogszerűtlenül vett el bármit is ebben az országban. Ez olyan lenne, mintha a római pápa azt mondaná, a Jóistennek semmi köze a teremtéshez.

Néhány év múlva aztán kiderült – még javában zajlott a per Drozdékkal –, hogy a legifjabb Renczes-sarj börtönbe került, mert fel akart robbantani egy szlovák nacionalista politikust. Tőle már nem kell tartani.

Drozdék nem nyújtottak szép látványt. A felesége a per során meghalt, akkortól a két fia kísérgette a tárgyalásokra az öreget. Talán kedves emberek lehettek, de én csak ezt láttam rajtuk: hogy nem nyújtanak szép látványt. Sokáig nem tudtam, hogyan beszéljek erről Annának. Kérdezgette is, mi van velem. Keserűen mosolyogtam, ahogy a szlovák ügyvédek től tanultam. Hiába, mondtam aztán egyszer. Soha nem fogom megérteni, miről szól mindez. Eljöttem ebbe az országba, mert fel akartam kutatni az őseim hagyatékát. Amit felépítettek a világnak ebben a szegletében. Alfred Nobel, akit én persze nem ismertem, és akinek nem születtek gyermekei. Úgy próbáltam megérteni, ahogy egyedül elképzelni tudtam: azzal, hogy valamit birtokoljak. És most mi történik? Nem tudok belépni abba a házba. Nem akarom azt a házat, bár megszabadulni sem tudok tőle. És látom ezt a két embert, akik olyanok, mintha elátkozta volna őket a lőcsei suttogóasszony.

Soha nem fogok semmit megérteni belőlük.

Anna hallgatott. Hallgattunk. Egészen addig az egyszerű, minden ünnepélyességtől mentes reggelig, amikor megkaptuk a hírt, hogy a ház leégett. Nem maradt belőle semmi néhány üszkös gerendán kívül.

Semleges érzés volt. Mint amikor egy távoli rokon halálhírére kapja meg az ember. Úgy gondoltam, számomra ezzel a történet lezárult. Írtam egy e-mailt Šmidnek, hogy értesítsen a per alakulásáról ennek a tűznek a fényében.

Csak utána jöttem rá, milyen után fogalmaztam: ennek a tűznek a fényében.

Volt viszont még egy része a hírnek, ami meghökkentett. A romok alatt találtak egy szénné égett holttestet is. Azonosíthatatlan. Senki nem tudja, hogy került oda, és ki lehetett. Mintha valaki lakott volna a házban, valaki, aki együtt pusztult el vele.

4. Úgy ragyogtak fel egyszeriben a csillagok, mintha véletlenül rátenyereltek volna a villanykapcsolóra. Állatnyomok vezették a bejárat felé: nyulak és rókák gyúrták ki a csapást előtte. Megmutatták neki, merre keresse a lyukat a rozsdás drótkerítésen, amelyet a kapu helyébe húztak ki. Csak egy kicsit ki kellett szélesíteni a lyukat, hogy beférjen. Szerencsére kistermetű volt, alig nagyobb, mint egy méretes róka.

Vincebának hívta mindenki, amióta az eszébe tudta. Már kamaszkorában öregembernek nézték. Ráncos volt az arca, göcsörtös a térde, és tizenévesen kopaszodni kezdett. Reszelős volt a hangja a tízéves kora óta szívott kapadohánytól, és bicegett, amióta tizenhárom éves korában egy igásló szétroncsolta a bal lábfejét. Húszéves korára hamisítatlan vénemberré vált, és így mutatkozott be mindenkinek: Vincebá.

Ismerte ezt a helyet, bár nem járt idebent több mint harminc éve. Micsoda csillagfény világította most ki az útját: mintha egy fesztivál díszvendége lenne, csak épp a közönség tűnt el innen valamikor felmérhetetlenül régen. Most olyan volt ez a hely, mint a kezdetekkor: mint amikor először hozták ide. Száraz kórók és kitikkadt gyom mindenütt, átható parlagfűbűz és lustán táncoló por. Megvolt még a ház. Amikor először idehozták, nem

kellott átjutni semmiféle falon, nem volt még semmiféle fal, csak maga a lerobbant villa állt a helyén, mint egy levitézlett harcos, kifosztva, megtépázva, de még megtartva valamit egykori pompájából. Vincebát öt másik munkással együtt hozatta ide Čimo elvtárs, aki akkoriban élet és halál ura volt a városnak ezen a peremén. Maga is kijött, és egyesével megpaskolta a hátát mindegyiküknek. Cigánynak ilyen derék munkája még sosem volt, mondta, és koccintott velük, ugyanazt a trágyalé ízű sört itta, mint a fiúk, és együtt büfögött velük néhányat, mielőtt visszazállt volna fejedelmi Moszkviczába.

Maga Alfred Nobel építtette ezt a villát, kiáltotta nekik Čimo elvtárs a kocsijából. A dinamit feltalálója, Alfred Nobel. Többet nem fűzött hozzá, beindította a kocsit, és hatalmas porfelhőt hagyva maga után elhajtott a város felé.

Vincebá húszéves volt akkor, és Alfred Nobel villájában aludhatott, a puszta kőpadlón, nyestek és patkányok futkároztak körülötte, és denevérszárnyak suhogtak a feje felett a puha tavaszi éjszakában.

Ötven év telt el azóta, és most újra itt van. Rókaürülék és egértetek hevernek a sarkokban. A villa falai megrepedtek, beáztak, a ház egyik oldala megsüllyedt, és a tetőn több folt is tátongott. Vincebá most, miután elég gazcsomót gyűjtött a feje alá, hogy kényelmesen leheveredhessen a húsz szoba egyikében a padlóra, kikukucsálhatott a fénylő égboltra. Öt szál cigije maradt, ezt alaposan be kellene osztania, de most egyre mindenképp rá kellett gyújtani, pont úgy, mint ötven évvel ezelőtt, amikor hasonlóan nyújtózott el az elhagyott villában.

Nem akkor hallott először Alfred Nobelről, a dinamit és a Nobel-díj atyjáról. Jól tudta, hogy Čimo elvtárs a Dimitrovkába is szervez be munkásokat, abba a Dimitrovkába, amit még a múlt században építtetett Alfred Nobel, ahol a náciknak is robbanóanyagokat gyártottak a háború alatt, s később a szovjeteknek ugyanúgy. Vincebá apja a Dimitrovkában dolgozott évekig, amíg egyszer elege nem lett, és el nem tűnt mindenki szeme elől. Az öreg már csak ilyen szeszélyes volt.

Pedig meg kellett volna becsülnie azt a helyet. Igaz, ő azt állította, korábban jobb dolga volt, amíg járták a falvakat a családdal, mert elég nagy volt a család, de kellett is, hogy nagy legyen, mert mindenki máshoz értett közülük. Csak Vincebá apja, Kálmán értett mindenhez, a drótozáshoz, a foltozáshoz, a fazekassághoz, meg persze a mulatáshoz, ahhoz értett csak igazán. Negyvenöt telén, mielőtt eljutottak volna ide az oroszok, a nyilasok kapták el Kálmánékat Galánta mellett, Kálmán úgy mesélte mindenkinek, a feleségre, a gyönyörű, fiatal, vörös hajú Rebeka elesett, ahogy a nácik taszigálták a teherautóik felé, és az egyik taknyos nyilas a bakancsával akkorát rúgott a szegény aprócska asszonyka fejébe, hogy nem moccant soha többet. Ott is hagyták őt a sárban, hiába rimáncodott nekik Kálmán, hogy ilyet nem tehetnek, legalább hagyják neki elásni az út mellett, lehurrogták, hogy a cigány kurvája nem érdemel többet. A második asszonyt a transzportból hozta magával Kálmán, mert a transzport elakadt útközben, valahol Bécs környékén dekkoltak hetekig, és ott összelepedett egy szegénylős mosolyú lánykával, Borival, aki nagyon féltette az életét, és Kálmán megígérte neki, ő megvédi ezektől az állatoktól. Együtt szöktek meg abból a pokolból, amikor elérte a nácikat az összeomlás. A vándorlás néhány hónapig tartott, a szabad ég alatt aludtak, egymás karjaiban, kerültek az embereket, madarakat ejtettek el, kézzel fogtak halakat a Kis-Dunában; aztán egyszeriben mindent előzönlöttek az oroszok, és Kálmánékat egy Pozsony széli táborba viték. Internálótábor, úgy nevezték. Itt sínylődtek egészen addig, amíg Čimo elvtárs, ez az éles szemű, nagy hangú pacák kiemelte Kálmánt, és magával vitte. Először építkezésekre jártak, romokat takarítottak el és új háztömbökhöz hordták az építőanyagot; csak évek múlva került a Dimitrovkába. Arra már Vincebá is emlékezett: az apja mindig irtózatosan büdösen jött haza, a kis szobácskába, ahol az akkorra öttagúra nőtt család lakott, a város legszélén, egy gyorsan felhúzott munkásszállón. Röhögve mutogatta, hogy mozognak a fogai: a Nobel bácsi vegyszereitől, mondogatta. Remegő kézzel szívta a kapadohányt, és irtózatos pofonokat kevert le Vincebának, amikor ellopott tőle egy-egy szálat. Minden reggel bement abba a bűzbe, mert a szegénylős mosolyú asszonyka számított rá, és még mindig úgy féltette az életét, mint a nácik teherautójának a platóján heverve. Hiszen ezek sem különbek, mondogatta halkan. Kálmán minden reggel bement,

amíg bírta. Nem szólt senkinek a végén, úgy tűnt el, felszívódott, mint egy róka, amelyik megunta a kotorékát.

Nehéz idők jöttek. A halk szavú asszonykának kellett eljárnia, hogy hozzon haza valami szerény ételt a gyerekeknek, akik egyfolytában ettek volna. Vincebá édesanyja aztán megbetegedett, és senki nem segített rajta. Nem volt már sehol az egykori nagy család. Nem lehetett tudni, mi van vele, köhögött, vért köpött, minden folyt belőle kifelé. Jámboran mosolygott a priccén heverve, hetekig kínlódott, míg aztán egyszer egy mentőautó érkezett a szálló elé, hordágyra pakolták a beteg asszonyt, és elvitték. A gyerekekkel nem közöltek semmit. A három fiú egyedül maradt, Vincebá volt a legidősebb, és már el is határozta, ő mindent megtesz, hogy a két kisöccsének a lehető legszebb élete legyen, de alig telt el pár nap, a két kislányt egy ballonkabátos férfi és egy ballonkabátos nő minden magyarázat nélkül elhurcolta. Vincebá az egyik szomszéd sráccal járt el melőzni egy darabig, így talált rá végül Čimo elvtárs, aki emlékezett az apjára.

Falat kell építeni, hangzott az utasítás.

Nem fűztek akkoriban semmihez magyarázatot, a szegény cigányoknak pedig pláne nem. Vincebá nem is kérdezte, mire kell az a fal, mindegy volt neki, megelégedett azzal, hogy bent aludhat a hatalmas villában, amelynek a plafonjáról leszaggatták már a régi csillárokat, a padlójáról feltépték a drága parkettát, a falairól leszerelték a faburkolatot, a szobáiból elhordták a kandallókat, a bútorokat, a stukkókat leverték, és még a falát is megbontották itt-ott, hogy téglákat szedjenek ki belőle. Amikor azonban Vincebá az első éjszaka lehajtotta a fejét egy gyompárnára az egyik boltíves bejáratú szobában, jól hallotta a ház szuszogását, érezte azt a finom kipárolgást, amit csak egy ilyen pompázatos építményben lehet érezni, és ami olyan nyugalommal töltötte el, hogy hiába volt annyira egyedül, mint még soha életében, mosolyogva aludt el, és reggel mosolyogva ébredt.

A többi fiú nem aludt a házban, ezt csak neki engedte meg Čimo elvtárs. A többieknek már családjuk volt, a legfiatalabb épp hogy csak betöltötte a tizenhetet, de már őt is várta otthon a visító csemetéje. Volt persze, hogy ottragadtak, például amikor valakinél újszülöttet ünnepeltek: ilyenkor Čimo elvtárs szállította nekik a pálinkát, marta a torkukat, mintha egyenesen a Dimitrovka valamelyik fortyogó vegyszeres tartályából merítették volna tele. Ezek az estéken mind a hatan kidőltek a villa valamelyik üres szobájában, és remegett minden a horkolásuktól. De Vincebá ilyenkor is hallotta a házfalak méltóság-teljes susogását maga körül, mintha finom hölgyek pihégnének a hálószobákban a puha paplanjuk alatt. Amikor pedig Čimo elvtárs igazán meg akarta őket jutalmazni, elengedte őket ahhoz a házhoz, ahol az aprócska mellű, nagypofájú, piszkos lábú kiskurvák fogadták őket; persze ez nem esett meg gyakran, mert ez volt a legdrágább mulatság, amit elképzelhettek. A falat pedig építeni kellett, nem volt megállás: jó masszívra, jó vastagra, hogy még egy atomtámadást is bírjon ki, ahogy Čimo elvtárs mondogatta. Vincebá inkább késleltette volna a befejezést, hogy minél tovább tarthasson ez a finom élet itt a villa falai között. Egy kis sarkot rendezett be magának az egyik szalonban, matracral, éjjeli szekrénykével, még egy kis karosszéket is beszerzett, és az egyik munkással, az ötven körüli Pistával néha éjszakába nyúlóan snapszeroztak a csupasz földön, vagy épp a ház valamelyik teraszán, amelyet már beárnyékolt az egyre növekvő fal.

Végül már csak a kapu rése maradt, a fal úgy állt, ahogy Čimo elvtárs kérte. A fiúk kezét rázták, körbejárták még egyszer a házat, és elindultak hazafelé. Vincebá maradt. A szobára a régi munkásszállón már nem mehetett vissza. Behúzódott a kis sarkába, hallgatta a ház meghitt neszeit, és várt.

Čimo elvtárs göcögve röhögött az ajtóban állva, ahogy megpillantotta a sarokban kucorgó fiút. Te meg mit keresel itt, te ördögfattyá, kérdezte tőle, és röhögött a maga ocsmány módján. Jöttek vele a munkások, hogy a helyére illesszék a vaskos, tömör fémkaput. Csak Čimo elvtársnak lesz hozzá kulcsa, gondolta Vincebá. És egyszer csak, önmagát is meglepve, megkérdezte Čimo elvtársat, hogy ugyan már kié ez a villa. Még mindig a Nobelé? Čimo elvtárs elmosolyodott, rágyújtott, és megkínálta Vincebát is. Ez meg már miért érdekel egy ilyen koszos kis rokkant cigányt, kérdezte. Hogy kié ez a villa. Természetesen mindenkié. Mindenkié és senkié. Hallott-e már Marxról, kérdezte Vincebától, egyre rusnyábban mosolyogva. Vincebá azt válaszolta, ő tud olvasni, és volt néhány könyv-

ve is, mielőtt idejött volna. Indiánregények. Vadászatokról, háborúkról, ilyesmikről. De ezt a nevet még nem hallotta, és nem nagyon tetszik neki. Ezt inkább ne mondja el senkinek, mondta Čimo elvtárs. Ezt a házat a párt kezeli, és fontos dolgokat fognak tárolni benne. Olyasmiket, amiket a Nobel egykori üzemében gyártanak. De mivel a Vincebá egy derék kis cigány, ha besegít még ebben-abban, egy darabig itt maradhat, megtarthatja a kis sarkát ebben a pompázatos szalonban. Vincebának felcsillant a szeme. Bármiben segít Čimo elvtársnak, amit kér.

Hetente érkeztek teherautók a villához, néha gyakrabban is, és ládákat, tartályokat hoztak, amelyeket Vincebá segített elhelyezni a ház helyiségeiben. Ő irányította a munkásokat, hogy mi hova fér be, a szabad idejében pedig rendezgette az árut Čimo elvtárs meghagyásai alapján. Hogy mi kerülhet hova, és mit kell minél távolabb tartani. Vincebá bizalmi ember lett, és erre mérhetetlenül büszke volt. Már nem járt a kiskurvákhoz, mert volt egy lány az egyik söntésben, a verekyei temető bejáratával szemben, aki minden este csak órá mosolygott. Nem nagyon beszélgettek, Vincebá csak sört meg borovicskát rendelt, egész este ott szívta a bűdös, olcsó dohányját, és leste a lány tekintetét. Eliškának hívták, és olyan színű volt a bőre, mint a tarló aratás után a júliusi forróságban. Vincebá minden este megvárta, amíg zár, és a lány minden este titkos pillantásokat küldözgetett felé, de mindig más irányba indult el. Egyszer aztán születésnapja volt Vincebának, és megkérte Pista barátját, aki azóta is járt hozzá kártyázni a villába, hogy hívjon néhány zenészt a kiskocsmába. A lánynak húzatta a nótákat, és a lány leült Vincebá mellé, és hagyta, hogy Vincebá megsimogassa a kezét, és hátratúrja a dús, göndör barna haját. Lesütötte a szemét, olyan szégyenlősen, mint Bori édesanya, amikor még egészségesen fénylett a mosolya.

Eliška nem akarta elhinni, hogy Vincebá egy villában lakik, s amikor először magával vitte, alig akarta befejezni a kacagást, hogy hiszen ez olyan, mint egy romos várkastély, ahol láncos kísértetek sétálnak a folyosókon éjjelente. Eliška belefeküdt az egyik repedezett fürdőkádba az öt fürdőszoba egyikében, és játékból arra kérte Vincebát, mossa meg a hátát. De hiszen ennek a háznak se ajtaja, se ablaka, nevetett tovább Eliška Vincebá aprócska matracán hallgatva a tücsökciripelést. Bizony, válaszolta Vincebá, mintha az egész világ ez a ház lenne.

Čimo elvtárs nem bánta, hogy Eliška egyre több időt tölt a villában, tetszett neki a lány, bár Vincebá nem nézte jó szemmel, ahogy a fenekét simogatta mocskos mosollyal az arcán. Čimo elvtárs csak rőfögve hahotázott Vincebá zsörtölődését látva. Azt kérdezte tőle, tényleg el akarja-e venni ezt a kislányt. Tudja-e egyáltalán, hány éves, kik a szülei, és hogy egészséges-e. Vincebá sértődötten válaszolt, hogy ez egy rendes lány, akít egyedül nevel az anyja, egy tisztességes munkásasszony, és hogy ennek a lánynak nem volt dolga férfival öelötte. Még szép, hogy elveszi, fonta össze a karját a mellén Vincebá. Čimo elvtárs felkacagott, sokkal nyájasabban, mint bármikor azelőtt, és azt mondta, bízva csak rá a dolgot.

A villában tartották a lagzit, előtte rendszeren, ahogy kell, összeadta őket a pap a legközelebbi templomban, és mindenki sorra csapkodta Vincebá hátát, hogy ilyen fess cigány vőlegényt ebben a városban még nem láttak. Vincebá elmondta Eliškának, nagyon bántja, hogy a testvérei nem lehetnek velük, de egy pillanatig sem hagyja, hogy ez az örömeiket elrontsa, hiszen ilyen gyönyörű menyasszonyt ebbe a villába még egész biztosan nem hozott senki, akármekkora gyárai lehettek vagy akármennyi díjat nevezhettek el róla. Eliška kacagott, és táncolt, Čimo elvtárs pedig úgy csókolgatta őket, a vénember vőlegényt és a hullámzó hajú aprócska menyasszonyt, mint a legimádottabb gyerekeit.

Néhány év múlva már hitvesi ágyuk volt a szalonban, szekrényeik, sőt konyhakredencük, és az egyik fürdőszobát is rendbe rakták, bár vizet egy szomszéd utca kútjáról kellett hordaniuk. Eliška a söntésben maradt, Vincebát pedig Čimo elvtárs egyre-másra látta el az ilyen-olyan jutalmakkal, hogy elvihesse Eliškát szalonnát sütni a Vaskutacs-kára, fagyizni a belvárosba, és hogy utólag megvehesse neki a jegygyűrűt is, mert azt nem fizette ki nekik senki az esküvőre, akkor csak egy kis madzagot kötöttek az ujjukra. Vincebá egyre szebbnek látta Eliškát, és ahogy együtt hallgatták éjszakánként a ház suttogását, olyan volt, mintha közös álmodtak volna. Ahogy néhány év eltelt, Eliška azzal állt elő, hogy elmegy a nő-

gyógyászához, mert úgy érzi, valami baj van vele: már régen teherbe kellett volna esnie. Vincebá azt válaszolta, jól tudja, hogy már régen teherbe kellett volna esnie, de ha nem lesz gyerekek, ő nem fogja sajnálni. Ha gyerekek lenne, végül elhinnék, hogy nekik is lehet valamijük ezen a világon, ami tényleg az övék. De hát egy gyerek nem a szülei tulajdona, mondta Eliška. Vincebá azt válaszolta, akiknek házuk van, autójuk és nyaralójuk, azoknak a gyerekek is csak egy tétel a listájukon. A jó szülők nem így gondolkodnak, mondta Eliška. Talán nem, válaszolta Vincebá, de azt soha nem lehet tudni, kiből válik jó szülő.

Eliška nem beszélt többet erről, nem árulta el, mit tudott meg a nőgyógyásztól.

Čimo elvtárs pedig egy nap eltűnt, olyan hirtelen, mint annak idején Vincebá apja.

Vincebá azt mondta Eliškának, azt hitte, csak a mulatók szívű cigányok tűnnek el így, egyik napról a másikra.

A ház tovább suttogott, de mintha egyre halkabb lett volna, Vincebának egyre jobban kellett fülelnie, hogy hallja a hangját.

Most élesen hallotta, ugyanúgy, mint a legelején. Pedig azt hitte, megsüketült már. A Denisnek mindig kiabálnia kellett, hogy meghallja, amit akar tőle. De a Denis megértő. Igaz, hogy süket vén cigánynak hívja, de legalább munkát meg szállást szerzett neki, mert látta, hogy Vincebában meg lehet bízni. Pedig valójában nem is létezik, se papírja, se egyetlen rokona sehol, csak vigyorgott a fogatlan szájával, amikor a Denis kérte, hogy adjon neki egy személyit, mert ő szeretné rendesen bejegyezni a biztosítónál, nem szereti a feketemunkát. Aki nem létezik, azt nem lehet biztosítani, tárta szét a karját Vincebá. Egész életében feketemunkából élt, igazából az élete is épp ilyen volt, feketeélet. Még akkor is, amikor Čimo elvtársnak dolgozott, utána pedig, az összeomlás után pláne. Az összeomlás után, amely egy csapásra leterítette Vincebát. Kirakták őket a házból, kirugdoszták őket azok a suhancok, akikről Vincebának a nyilaslegények jutottak eszébe az apja keserű meséiből. Ő nem hagyta, hogy az ő Eliškáját fejbe rúgják, pedig megtették volna. Átfogta az aprócska felesége vállát, úgy vezette ki őt a házból, hogy azok ne kerülhessenek a közelébe. Minden ütés és rúgás az ő hátát és oldalát érte.

Eliška főnöke szerzett nekik egy kis szobát, egy hasonló munkásszálláson, mint ahol azelőtt Vincebá lakott a családjával. Nem bírt megmaradni ott, minden este más kocsmába vette be magát, Eliškának csak azt mondogatta, van még egy kis spórolt pénze, és arra vár, hogy Čimo elvtárs visszatérjen érte. Eliška csak legyintett erre, és egyre több időt töltött a söntésben, a munkaideje letelte után is, volt, hogy napokig elkerülték egymást, és amikor Eliška ismét Vincebá elé került, ő úgy látta, mintha napról napra kisebb lenne, mint ha minden nap elveszítene belőle egy darabkát. Eliška nem hirtelen fog eltűnni, mint az apja vagy Čimo elvtárs, hanem fokozatosan, mint a szelíd mosolyú édesanyja. Vincebá ezt nem akarta kivárni, most ő ment el, habár fogalma sem volt, merre menjen.

Üres kézzel és üres zsebbel indult el, gyalog, vaktában az országúton, és kertek eldugott zugaiban, gazon óvodaudvarokon, elhagyatott játszótereken aludt, és sörmaradékokat ivott a legbüdösebb falusi kocsmák leghátsó asztalainál. Nem volt célja, csak annyi, hogy minden nap máshol érje a virradat, más nyelven vagy nyelvjárásban beszéljenek körülötte, és más arcok üldözzék tovább az útján. Röhögtek rajta, amikor arról mesélt, Alfred Nobel villájában élt a feleségével, ott tartották a lakodalmukat is, és oda fog visszatérni, ha véget ér a vándorútja. Akik nem röhögtek rajta, azok feldühödtek a kibaszott hajléktalan cigány hazugságain, és hívtak még pár havert, hogy együttes erővel józanítsák őt ki az álmvilágából. Addig verték, amíg oda nem jött a kocsmáros, hogy hagyják már azt a szerencsétlen vénembert, hiszen mindjárt vége lesz. Vincebá a vörös homályból kimosolygott a komor kocsmárosra, mert mindig előkerült valahonnan a komor kocsmáros, aki megakadályozta, hogy az ő ajtaja előtt öljenek embert, s később aztán megbízható tanúként mosta tisztára a kuncaftjait, ha a rendőrök vagy a titkosszolgálat érdeklődni kezdett a balhéről. Ezek a jámbor kocsmárosok terelgették tovább Vincebát, amíg egyszer egy országúti pihenőnél egy ismerős arccal nem találkozott. Egy fiatal fiú volt, pozsonyi rendszámú Zsigulival, leült az egyik padhoz egy szendvicssel meg egy üveg sörrel, és Vincebá addig bámulta, amíg oda nem szólt neki, hogy mit akar tőle. Pista unokaöccse volt, Vincebá egykori kártyapartneréé, és olyan sokra vitte, hogy saját lakása meg kocsija volt a fővárosban, pedig ő is pornyelő, kilógó seggű, putribeli cigányként kezdte. Vincebá megkérte őt, vi-

gye vissza, mert most már tudja, nagyon jól tudja, neki ehhez a vándorülethez valójában semmi köze, ő falak között szeretne lenni, még ha ezek a falak éppenséggel nyitva vannak is a nagyvilágra.

Az ötödik, utolsó cigijére gyújtott, és úgy simult rá a finom szövésű tavaszi éjszaka, mint a legpuhább takaró, amellyel ebben a villában valaha valakit betakartak. Hogyhogy most visszatért ide, éppen most? Annyiszor járt erre azóta, de a fal mindig visszariasztotta. Kérdezősködött, mi van a házzal, megvan-e még egyáltalán. Azt mondták neki, megint a Nobeléké a ház, de nem nyúlt hozzá senki, üresen áll, érintetlenül.

Denis jó ember volt, Pista barátja szerezte be őt hozzá, és ő mindent megadott neki, amire szüksége volt, fizetést, szállást, nyugalmat. Szabadságot is kapott időnként, nem túl gyakran, talán félévente ha egy-egy napra, mert sok volt a meló, de Vincebá csak legyintett, amikor azt mondták neki mindenféle ismerősei, hogy rabszolgaként tartja őt ez a Denis. Már hogyan lehetne ő rabszolga, ő, aki azelőtt a Nobelék villájában lakott? És igenis, ha akar, akkor kivesz egy szabadnapot, reggelre persze visszamegy, mert másnap folytatják, újra kézbe veszi a csákányt és az ásót, és el sem engedi egészen estig, mert Denis különben morcos lesz, és nem fizeti ki, ha nem dolgozik rendesen. De most ez az egy éjszaka jár neki, és Denis nem fogja észrevenni, ha egy rövid időre eltűnik, egyetlen éjszakára. A ház suttogását akarta hallani, azt a régi hangot, amely ezt az éjszakát végtelessé nyújthatja.

Itt, ebben a házban nem volt egyedül.

Amikor visszatért a vándorlásból, persze nem várta itt semmi. Eliška nem hagyott neki üzenetet, és Čimo elvtársról sem hallott soha többé. Amikor kérdezősködött utána, szúrós szemmel néztek rá, és azt mondták, az elvtársakat remélhetőleg örökre kipucolták ebből az országból.

Soha nem értette, miről suttog a ház. Nem is próbálta megérteni. Altatót suttog, gondolta most békésen elmosolyodva, és a félig elszívott utolsó cigije kiesett a szája sarkából.

